

Trong m t bài vi t đ c ông đ t cho cái t a là “N i Bu n Ti ng Vi t”, tác gi Chu Đ u nêu rõ s ki n sau đây: “Ngôn ng thay đ i theo th i gian, theo sinh ho t xã h i. M i ngày, t nh ng đ i m i c a đ i s ng, t nh ng nh h ng c a v n minh ngo i qu c mà ngôn ng đ n đ n chuy n bi n. Nh ng ch m i đ c t o ra, nh ng ch g n li n v i hoàn c nh sinh ho t x a cũ đã quá th i, đ n đ n bi n m t. C đ c l i nh ng áng v n th cách đây ch ng năm m i năm tr l i, ta th y nhi u cách nói, nhi u ch khá xa l , vì không còn đ c dùng hàng ngày. Nh ng thay đ i này th ng làm cho ngôn ng tr nên sinh đ ng h n, giàu có h n. Tuy nhiên, trong ti ng Vi t kho ng m y ch c năm g n đây đã có nh ng thay đ i r t kém c i. Ban đ u nh ng thay đ i này chi gi i h n trong ph m vi b c vĩ tuy n 17, nh ng t sau ngày c ng s n toàn chi m Vi t Nam, 30 tháng t năm 1975, nó đã xâm nh p vào ngôn ng mi n Nam. Ng i ta thu n theo các thay đ i x u y m t cách l ng l , không suy nghĩ, r i t đó nó tr thành m t ph n c a ti ng Vi t hôm nay. N u nh ng thay đ i y hay và t t thì là đi u đáng m ng, nh ng than ôi, h u h t nh ng thay đ i y là nh ng thay đ i x u, đã không làm gi u cho ngôn ng dân t c mà còn làm ti ng n c ta tr nên t i t m...”

Sao đó, tác gi đ n ch ng nh ng thay đ i mà ông cho là đã làm bu n ti ng Vi t hôm nay:

1. Ch t L ng:

Đây là ch đang đ c dùng đ ch tính ch t c a m t s n ph m, m t đ ch v . Ng i ta dùng ch này đ đ ch ch “quality” c a ti ng Anh. Nh ng “l ng” không ph i là ph m tính, không ph i là “quality” mà là s nhi u ít, t c là “quantity”. Theo Hán Vi t T Đ i n c a Thi u Ch u, thì l ng là: đ đong, các cái nh cái đ u, cái h c dùng đ đong đ u g i là l ng c . V y thì t i sao l i dùng m t ch sai nh th ? Mu n nói v tính t t x u c a món đ , ph i dùng ch “ph m” b i vì ph m tính m i là “quality”. Mình đã có ch “ph m ch t”, t i sao l i b đ dùng ch “ch t l ng”?

2. Liên H :

“Liên h ” là có chung v i nhau m t ngu n g c, m t đ c tính. Ng i c ng s n Vi t Nam dùng ch “liên h ” v i nghĩa là “nói chuy n”, “đàm tho i”. T i sao không dùng ch “nói chuy n” cho đúng và gi n đ . Ch “liên h ” đ ch sang ti ng Anh là “to relate to”, ch không ph i là “to communicate”!

3. Đăng Ký:

Đây là ch&# mà ng&# i C&#ng S&#n mi&#n B&#c dùng vì tình th&#n nô i ng&# i T&#u c&#a h&#. Tr&#c đây, ta có ch& “ghi tên” (và “ghi danh”), còn ng&# i T&#u dùng ch& “đăng ký” đ&# d&#ch ch& “register” trong tiếng Anh. Ta hãy dùng ch& “ghi tên” hay “ghi danh” cho đ&# hi&#u, c&#n gì ph&#i “đăng ký”?!

4. Xu&#t Kh&#u, C&#a Kh&#u:

Ng&# i T&#u dùng ch& “kh&#u”, ng&# i Vi&#t dùng ch& “c&#ng”. Vì th&# ta nói “xu&#t c&#ng”, “nh&#p c&#ng”, ch& không theo T&#u g&#i là “xu&#t kh&#u”, “nh&#p kh&#u”. Trong tiếng Việt, ta nói “phi tr&#ng Tân S&#n Nh&#t”, “phi c&#ng Tân S&#n Nh&#t”, “h&#i c&#ng H&#i Phòng”, “giang c&#ng Saigon”, “th&#ng c&#ng Saigon” ch& không ai nói “phi kh&#u Tân S&#n Nh&#t”, “h&#i kh&#u H&#i Phòng”, “th&#ng kh&#u Saigon”!

5. Khả Năng:

Ch& này t&#ng đ&#ng v&#i ch& “ability” trong tiếng Anh, và ch& đ&#c dùng cho ng&# i, t&#c là v&#i ch& t&# có th&# t&# gây ra hành đ&#ng theo ch& ý. Tuy nhiên, hi&#n nay &# Vi&#t nam ng&# i ta dùng ch& “kh&# năng” trong b&#t k&# tr&#ng h&#p nào, t&#o nên nh&#ng câu nói r&#t k&# c&#c. Ví d&# thay vì nói “Hôm nay tr&#i có th&# m&#a”, thì i&#i nói: “Hôm nay tr&#i có kh&# năng m&#a.”!

6. Tranh Th&#:

Thay vì dùng m&#t ch& v&#a rõ ràng, v&#a gi&#n đ&# là “c&# g&#ng”, thì vì cái t&# s&#nh dùng ch& Hán Vi&#t c&#a ng&# i c&#ng s&#n, ng&# i ta i&#i dùng m&#t ch& v&#a n&#ng n&#, v&#a t&#i nghĩa là ch& “tranh th&#”. Thay vì nói: “Anh hãy c&# làm cho xong vi&#c này tr&#c khi v&#”, thì i&#i nói: “Anh hãy tranh th&# làm cho xong vi&#c này tr&#c khi v&#”!

7. Kh̄ n Tr̄ ng:

Nḡ i ta dùng ch̄ này thay th̄ ch̄ “nhanh chóng” và nh̄ th̄ là vô tình làm t̄ i nghiã tī ng Vī t. T̄ i sao không nói: “Làm nhanh lên”, mà l̄ i nói: “Làm kh̄ n tr̄ ng lên”?!

8. S̄ C̄, S̄ C̄ K̄ Thū t:

T̄ i sao không dùng ch̄ v̄ a gī n d̄ v̄ a ph̄ thông nh̄ tr̄ c̄ đây là “tr̄ ng i” hay “tr̄ ng i k̄ thū t”, hay gī n d̄ h̄ n là ch̄ “h̄ ng”? Nói “Xe tôi b̄ h̄ ng” rõ ràng mà gī n d̄ h̄ n là nói “Xe tôi có s̄ c̄”!

9. Tham Quan:

Đi thăm, đi xem thì nói là đi thăm, đi xem; t̄ i sao ph̄ i dùng ch̄ “tham quan” c̄ a nḡ i T̄ u?! Sao không nói “Tôi đi Nha Trang ch̄ i”, “Tôi đi thăm lăng Minh M̄ ng”, mà l̄ i nói “Tôi đi tham quan Nha Trang”, “Tôi đi tham quan lăng Minh M̄ ng”?

10. Ngh̄ Nhân:

Ta ḡ i nh̄ ng nḡ i này là “ngh̄ sĩ”. M̄ c dù đây cũng là tī ng Hán Vī t, nh̄ ng nḡ i T̄ u không có ch̄ “ngh̄ sĩ”, nên h̄ dùng ch̄ “ngh̄ nhân”. Có nḡ i t̄ ng r̄ ng ch̄ “ngh̄ nhân” cao h̄ n ch̄ “ngh̄ sĩ”, nh̄ ng th̄ c ra nghĩa c̄ a hai ch̄ gī ng nhau! S̄ dĩ nḡ i c̄ ng s̄ n Vī t Nam dùng ch̄ “ngh̄ nhân” là vì tinh th̄ n nô l̄ nḡ i T̄ u.

11. T̄ Lī u:

Tr̄ c̄ đây ta dùng ch̄ “tài lī u”. Đ̄ cho khác mī n Nam, nḡ i công s̄ n dùng ch̄ “t̄ lī u” theo ý đây là “tài lī u riêng c̄ a nḡ i vī t”. N̄ u nh̄ v̄ y, thì bây gī ph̄ i gī i thích ra sao khi tài lī u

ng&i vi&t s& đ&ng là tài li&u đ&c trong th& vi&n ch& không ph&i là tài li&u riêng c&a ông/bà &y?

12. Danh Từ K& Thu&t M&i:

Th&i đ&i c&a đ&i n t&, c&a computer t&o ra nhi&u danh t& k& thu&t m&i, hay mang ý nghĩa m&i. Theo s& ph& bi&n r&ng rãi c&a k& thu&t, nh&ng danh t& này tr& nên thông đ&ng trong ngôn ngữ hàng ngày. H&u h&t nh&ng ch& này có g&c t& ti&ng Anh, b&i vì Hoa K& là n&&c đi tr&&c các n&&c khác v& k& thu&t. V&i các ngôn ngữ có nh&ng ch& cùng g&c (ti&ng Đ&c, ti&ng Pháp...), thì vi&c chuy&n đ&ch tr& nên t& nhiên và rõ ràng; còn v&i nh&ng ngôn ngữ không cùng g&c, thì ng&&i ta đ&a ph&&ng hóa nh&ng ch& &y đ& dùng. Riêng Vi&t Nam c&ng s&n thì làm chuy&n k& c&c là đ&ch nh&ng ch& &y ra ti&ng Vi&t, hay m&&n nh&ng ch& đ&ch c&a ng&&i T&u, t& đó t&o nên m&t m& ch& ngây ngô, ng&&i Vi&t đ&c cũng không hi&u nghĩa c&a chúng là gì! Ví đ&:

- “Scanner” đ&ch thành “Máy Quét”! Máy Quét đây, th& còn máy lau, máy r&a đầu?! M&i nghe c& t&&ng là máy quét nhà!

- “Digital Camera” đ&ch là “Máy &nh K& Thu&t S&”!

- “Database” đ&ch là “C& S& D& Li&u”! Nh&ng ng&&i Vi&t không bi&t “database” là gì, thì khi đ&c “c& s& đ& li&u” cũng mù t&t, không bi&t là gì luôn!

- “Software” đ&ch là “Ph&n M&m”, “Hardware” đ&ch là “Ph&n C&ng”! M&i nghe c& t&&ng nói v& đàn ông, đàn bà! Ch& “hard” trong ti&ng Anh không luôn luôn có nghĩa là “khó”, hay “c&ng”, ví đ&nh trong “hard evident” (b&ng ch&ng xác đáng). Ch& “soft” nh& trong “soft benefit” (quy&n l&i ph& thu&c) ch&ng l&i đ&ch là “quy&n l&i m&m” hay sao?

- “Computer Monitor” đ&ch là “Đ&u Ph&i” khi&n ch&ng ai hi&u nghĩa là gì!

- VCR đ&ch là “Đ&u Máy”, v&y thì “đuôi máy” đâu, và nh& v&y thì nh&ng th& máy khác không có đ&u à? Sao không g&i VCR là VCR nh& g&i TV là TV? N&u VCR đ&ch là “đ&u máy” thì DVD,

DVR d&#ch là gì?

- “Radio” d&#ch là “Đài”! Tr&# c đây, mình đã Vi&#t hóa ch&# này thành “ra-đi-ô” hay “ra-dô”, ho&#c d&#ch là “máy thu thanh”; nay g&#i là “đài” v&#a sai, v&#a k&# c&#c! Đài ph&#i là m&#t cái tháp cao, trên m&#t n&#n cao (ví d&# đài phát thanh), ch&# đâu ph&#i là m&#t v&#t nh&# ta có th&# mang đi kh&#p n&#i đ&# c?!